

ЛОГІЧНІ ПЕРИФРАЗИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ОДИНИЦЬ

Дану статтю присвячено питанню дослідження перифразу як функціонально-семантичній одиниці мовлення, що слугує засобом образно-описової характеристики та контекстуальним синонімом до слів (у конкретному випадку територіальних одиниць). У роботі проведено аналіз лексемного комбінування елементів та функціонування перифраз у мові. Основну увагу зосереджено на процесі логічного утворення перифразу на базі етимологічного компонента у семантичній структурі. Автор також зазначає новизну вивчення перифразу як одного з найпродуктивніших засобів збагачення словникового запасу мови.

Ключові слова: логічний перифраз, контекстуальні синоніми територіальних одиниць, смислова функція перифразу, етимологічний аспект дослідження перифразу.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку публіцистики сфера масмедійного мовлення все частіше зіштовхується із проблемою інформаційного перенасичення. Даний процес торкається не лише смислової сторони, але й лексичної та семантичної складових повідомлення.

Надмір джерел одержання здебільшого ідентичної інформації зумовлює філологів шукати вирішення проблематики лексичної недостаті. У зв'язку із потребою надати даним позначенням експресії, оцінки, або просто уникнути тавтології вживання, у тексті використовуються перифрази. Тому **актуальність статті**, передусім, торкається мовного чинника – активне поповнення вокабуляру англійської мови новими за структурою та значенням лексемами, що потребують аналізу.

Стосовно ідентифікації явища перифрази схилитимось до визначення Г. Євсєєвої – це функціонально-семантична одиниця мовлення, яка має форму словосполучення, що виділяє одну або декілька характерних рис предмета чи явища, є засобом їх образно-описової характеристики та контекстуальним синонімом до слова або неоднослівного позначення предмета чи явища. Виходячи із вищеописаних чинників, можна зробити висновок, що перифраза – це стилістичний засіб, який вказує предмет шляхом опису, а не ідентифікації [1].

Варто відзначити, що тема перифразу малодосліджена. **Даною проблематикою займалися наступні науковці:** І. З. Ільїна, Д. Клаузе, С. І. Комарова, А. В. Новіков та інші. У даній статті я спиратимусь на праці українських учених, а саме дисертації Т. М. Мідяної та М. А. Каундикової.

Тематичне поле перифраз надзвичайно широке, воно охоплює теми політики, спорту, історії, професій, мистецтва, техніки, флори, фауни та ін. У даній статті розглядатимуться варіанти перифразу територіальних одиниць (країн, міст, штатів), оскільки сфера міжнародних новин одна з найактуальніших у масмедійному дискурсі. Власне, **вибірка даного дослідження** базується на матеріалах етимологічних словників, історичних довідників та посібників, статей та інших праць, присвячених даній тематиці. До слова, кількість розглянутих прикладів становить 300 одиниць.

Здебільшого, поява перифрази стимулюється позамовними факторами, тому перифрази територіальних одиниць – це набір означень, що логічно характеризують якості окремої країни, міста, регіону, які, відповідно до своїх ресурсів, багатств чи історичних подій, отримали свої контекстуальні синоніми.

Деякі перифрастичні вислови з'являються внаслідок індивідуально-авторського бачення світу, однак більшість перифрастичних зворотів із роками стають загальноновживаними. Отож, стаття ставить за **мету** простежити особливості логічного утворення, механізми лексемного комбінування та семантичні процеси функціонування перифраз територіальних одиниць [2].

Виклад основного матеріалу. Передусім, варто зазначити, що за типом дані перифрази є логічними, тобто засновані на логічних поняттях, у яких деяка конкретна характеристика об'єкта береться у тому, щоб позначити весь об'єкт, або ж ширше поняття замінено на більш конкретне. Відповідно, їх треба розглядати з точки зору семантики, а не фразеології.

На відміну від образних перифраз, логічні виконують не естетичну, а смислову функцію, тобто перифрази виділяють певну рису предмета, визначаючи по-новому поняття, додаючи їм експресії та мінімальної долі аналізу. Наприклад у перифразі **Грузія – країна святого Георгія (the Saint George Land)** із контексту зрозуміло, що країна була названа на честь конкретної особи [3].

Наступною рисою є ідеографічність. Тобто пояснення того ж предмету, явища чи ознаки із використанням допоміжних елементів задля створення чіткого розуміння предмету.

У прикладі **Фінляндія – країна тисячі озер (The Land of a Thousand Lakes)**, перифраза чітко описує багатство держави.

Перифрази територіальних одиниць також виконують номінативну функцію. Для цього використовуються описові звороти, які: а) характеризують певні ознаки, притаманні лише даному об'єкту; б) передають авторське чи загальнозживане бачення предмета.

У прикладі **Відень – столиця вальсу, столиця музики (the city of music and dreams)** зображені, притаманні Відню ознаки [4].

Однак в особливих випадках перифрази можуть виконувати і стилістичну функцію, тоді перифраза виникає на базі таких тропів, як метафора, метонімія та синекдоха, тощо. Зазначені тропи в такому випадку використовуються як інструмент, як необхідна складова частина більш широкої стилістичної фігури – перифрази, яка, на відміну від них, завжди має однослівний еквівалент (**North Star State – Штат полярної зірки – Мінессота**) [5].

Аналізуючи семантичну складову територіальних перифраз, передусім, потрібно звернути увагу на етимологічний аспект дослідження. Етимологією називається розділ лінгвістики, що вивчає походження всіх слів і їх первісного значення, адже багато слів із часом набувають зовсім відмінний зміст від вкладеного в них спочатку [6].

Зазвичай для з'ясування етимології походження слова переважно користуються історичним методом порівняння словоформи і значення, однак деякі філологи знаходять його виключно в своїх припущеннях, тому в етимологічному пошуку істинного значення слова виділяють такий засіб, як гіпотеза, що здебільшого опирається на соціальні ознаки [6; 7].

Етимологія походження назв територіальних одиниць спирається на історичні дані, матеріальні ресурси та географічне розташування одиниць. У даній статті розглядається походження назв країн (міст, штатів), а також сучасні варіанти їх перифразів і мотивація даних контекстуальних синонімів.

Цікава історія перифразів у Американських штатів. Окрім загальнозживаних контекстуальних синонімів, території мають також жартівливі авторські перифрази, надані місцевими жителями.

Алабама носить перифраз "**Camellia State**" – "**Штат камелій**". Місцеві жителі часто жартують гаслом: "**Тепер у нас є електрика!**", оскільки Алабама вважається одним із найбільш відсталих штатів США.

Офіційний перифраз **Арканзасу** – "**The Natural State**" – "**Держава природи**". "**А на дідька нам ця грамотність?**" – говорить місцеве населення. Арканзаські школи вважаються одними з найгірших у США.

Гаваї називають "**Aloha State**" – "**Штат алоха**". Слово "алоха" означає привітання на мові корінних мешканців Гавайських островів – полінезійців. Неофіційне гасло: На тій же мові "**Хака ікі шама лікі**" – "**Смерть американським імперіалістам!** Мовляв: "Американські імперіалісти, приїжджайте відпочивати до нас і залишайте тут свої гроші!"

Каліфорнія гордо носить назву "**The Golden State**" – "**Золотий штат**". Перифраз отримано з двох причин: по-перше, колись тут були виявлені значні родовища золота, що викликало першу в країні "золоту лихоманку", по-друге, за кольором апельсинів – Каліфорнія славиться своїми фруктами.

Канзас називають "**Sunflower State**" – "**Штат соняшнику**". Однак, відповідно до географічних ознак штат також називають "**Квадратний штат**". Канзас дійсно має форму майже правильного квадрата, а канзасці мають репутацію людей у яких "квадратна голова".

Луїзіана зветься "**Pelican State**" – "**Штат пелікана**". Сенс прізвиська подвійний – по-перше, на території штату гніздяться пелікани, по-друге, згідно з давньогрецькими міфами, пелікан – символ жертвовної шляхетності.

Офіційний перифраз **Невади** – "**Sagebrush State**" – "**Полиновий штат**" або "**Battle Born State**" – "**Штат, народжений в бою**" (мається на увазі, що території штату стали полем битви у війні між США і Мексикою в середині XIX століття). Неофіційний перифраз – "**Повії та азартні ігри. І більш абсолютно нічого!**" На території Невади знаходиться знамените місто Лас-Вегас, прославлене своїми казино.

Род-Айленд – "**Little Rhody**" – "**Малюк Роді**" (найменший по території штат США). Походження назви (в буквальному перекладі – "Острів Род") точно невідомо. Існують дві теорії. Перша свідчить, що італійський географ Джованні ді Вераццано, який заніс цю ділянку суші на карту в 1524 році, зауважив, що він розмірами відповідає середземноморському острову Родос ("Родо" – в італійській транскрипції). Друга, що голландський мореплавець, назвав острів "**Руд айленд**" (у буквальному перекладі, "**Червоний острів**") – за колір глинистих відкладень.

Загальнозживаний перифраз **Техасу** – "**Lone Star State**" – "**Штат самотня зірка**". Неофіційне гасло: "**A veces hablan un poco ingles**" – "**А іноді ми говоримо й англійською**". У цьому штаті живе величезна кількість вихідців із Мексики й іспанська мова набагато популярніша англійської.

Флорида – "**Sunshine State**" – "**Штат сонячного світла**". Місцеві жителі називають штат "**Заповідником безголових водіїв**". У Флориді живе величезна кількість пенсіонерів. Через це в штаті прийняті правила дорожнього руху, розраховані на людей похилого віку [8; 9].

Найбагатшими на перифрази серед усіх територіальних одиниць є, звісно, держави. Ряд контекстуальних синонімів становить як загальнозживані історичні, так і сучасні позначення, які, здебільшого, базуються на соціальному чиннику.

Азербайджан – назва походить від античного Atropatene, що пізніше арабською стало вимовлятися як Азербайджан. Згодом країна отримала перифраз "**земля вогню**" (the land of fire) від пожеж на поверхні стародавніх нафтових басейнів.

Албанія – Корінь "Алб" означає "білий" або "гора", тому країну часто називають "**землею горян**". Також усередині держави використовується назва Shqipëria, що у перекладі звучить "**земля орла**" (**The eagle land**).

Аргентина – назва країни походить від латинського "аргентум" (срібло). Купці використовували аргентинську річку Ріо-де-ла-Плата (Срібна ріка) для транспортування срібла та інших скарбів з Перу. Земля вниз за течією і стала відома як Аргентина – **Земля срібла (the silver land)**.

Австралію часто називають "**невідомою південною землею**" (лат. terra australis incognita). Територія була названа ранніми європейськими дослідниками, які вірили, що австралійський материк був набагато більшим, аніж на той момент було досліджено.

Австрію перифразують як "**Східне королівство**". У IX столітті Австрія була крайньою східною територією у складі Франкської Імперії, а також прикордонною зоною німецьких поселень. Карл Великий назвав країну Ostmark ("східна прикордонна територія").

Географічне розташування та природні умови зробили **Англію** – "**туманним Альбіоном**", що у англійців вживається як: *Albion, Alba* у шотландців, *Albain* у ірландців та *Alban* у вельсців.

Буркіна-Фасо – "**земля чесних людей**". Раніше країну називали "**Верхньою Вольтою**" від назв двох головних річок – Білої і Чорної Вольт, що беруть витік у Буркіна-Фасо.

Ізраїль – альтернативне ім'я біблійного героя Якова, що у перекладі буквально звучить як "*той, що бореться з Богом*". А відповідно до християнських записів у книзі Ісуса Навина, Ізраїль називали "**обіцяною землею**" (The Promised Land).

Острів-загадка **Ісландія**, розташований на розломі, де постійно розходяться тектонічні плити. Завдяки такому природному катаклізму країна сповнена гарячих гейзерів, льодовиків, величезних водоспадів, вулканів та лавових полів, що зумовило виникнення цілком логічного перифразу – Ісландія – "**країна льоду і вогню**" (Iceland is the country of fire and ice).

Також поширена думка, що територія була названа так, щоб відмовити чужоземців від спроб оселитися на території насправді родючої землі.

Серед численних перифразів **Італії** виділимо географічну ознаку держави. На карті Європи територія даної країни схожа на "**чобіток**", що й зумовило відповідний перифраз.

Висока продуктивність на ринку праці та коефіцієнт робочої сили зумовили виникнення перифразу: **Китай** – "**джерело працівників**" (People from the country where all stuff is done).

Основним багатством **Нідерландів** є квіти, а їхнім основним осередком знаменитий парк Койкенгоф. Не дивно, що держава отримала перифраз "**країна тюльпанів**" (the land of the tulips).

Латиною "**Німеччина**" означає: Allemagne – "**земля всіх людей**". Існує думка, що назву Germania придумав не хто-небудь, а сам Гай Юлій Цезар. Однак німецькі професори [10] посилаються до Єврейських коренів назви. У культурній спадщині Ізраїлю згадується попередження на майбутнє про небезпеку євреям країни Ізраїлю з боку якоїсь загадкової країни Germania. Слово Gogem – похідне від цього кореня – означає "фактор, причина" (розуміється як: причина тривоги через небезпеку для існування народу). Чи не від цього єврейського слова походить українське: ГОРЕ? Схоже, що слово Gogem сприймалося і слов'янами в сенсі "БАГАТО ГОРЯ". Небезпечні набіги північних сусідів на поселення етрусків були причиною їх постійної тривоги і приводом для такої назви якихось племен – German (Germans).

Нині Німеччину також перифразують відповідно до культурної спадщини. А саме двох епох просвітництва за часів Шиллера та Гете. Культурний розквіт Німеччини пов'язують саме із цими персонами, тому країна й отримала перифраз – "**Небо Шиллера и Гете**" (Schiller and Goethe sky).

Норвегію перефразують у німецькому перекладі як "**країна північного шляху**". Відповідно до історичного минулого по території сучасної Норвегії проходив шлях торгівлі з Півдня Європи все далі на її Північ, насамперед, найбільш зручним способом, – уздовж північного берега "всього світу".

Територію сучасної **Франції** в античні часи називали **Галлією, тобто країною галлів**. Галлами римляни називали кельтів. Греки називали їх галонами. Корінь слова спільний, слово ГАЛІ означає "хвиля". Малося на увазі, що північні сусіди етрусків час від часу здійснювали раптові набіги на етрусські поселення як небезпечні штормові хвилі. Існують ще два варіанти перифразу: 1) "**країна франків**", тобто, спочатку, "**країна бродяг – бандитів**", 2) від німецького слова ФРАЙ – frei – "**вільний**", в сенсі, "**не зайнятий працею**".

Зосередженість пісочних споруд вмотивувала наступний перифраз:

Єгипет – **країна пірамід** (Egypt is the country of pyramids) [11; 12].

Не менш багатими на перифрази є міста, які також аналізуються відповідно до етимологічних та соціальних ознак.

Амстердам часто називають **Новим Вавилоном**. У тому, що столиця Нідерландів дійсно нагадує **"місто споку"** щорічно переконаються мільйони туристів.

Демократія – "влада народу" (походить з грецької). І саме в III-II ст. до н. е. демократія зароджувалася та протягом тривалого часу розвивалася в Елладі, столицею якої були Афіни. Історичні хронічки і зумовили виникнення перифразу: **Афіни – "батьківщина демократії"** (the city where democracy was born).

Протягом багатьох століть місто руйнувалося й перебудовувалося, розширювалися його межі, але заведений римлянами порядок вулиць зберігся до наших днів. І сьогодні досить часто **Барселону** називають **"містом-шаховницею"**, в якому неможливо заблукати.

Берлін справедливо називають **"підручником історії в камені"**, перелік визначних пам'яток міста є надзвичайно обширним, найпопулярнішими з них є: Бранденбургські ворота, Рейхстаг, Домський собор, Курфюрстендамм, Тріумфальна колона.

Спільний перифраз отримали **Братислава та Будапешт**, які називають **"перлиною на Дунаї"**.

Найвідоміша марка французького вина збігається із назвою міста – виробника. Власне тому, **Бордо** називають **"винним містом"**.

"Місто Фенікс", як часто називають **Варшаву**, поєднує в собі чимало архітектурних стилів, що свідчить про її багату історію. Після Другої світової війни внаслідок постійних бомбардувань і спланованих підірваних акцій польська столиця була зруйнована. Але нескорений народ відродив місто, яке знову стало політичним, економічним, культурним та освітнім центром держави.

Англії часто називають Лондон **"The Big Smoke"**. Цю назву можна перекласти як **"Великий дим"**. Зрозуміло, що вона пов'язана із лондонським смогом. Інша неофіційна назва міста – **"The Great Wen"**. Цей вираз майже неможливо перекласти дослівно, через те що в українській мові немає еквіваленту слову Wen, що приблизно означає **"Місто із занадто великим населенням"**. Oktoberfest, або простіше **Мюнхенський фестиваль пива**, який проводиться з 1810 року, тісно асоціюється із містом, яке часто називають **"пивною столицею Європи"** (the World's Beer Capital).

Найбагатшим на перифрази є **Париж**. Столицю Франції називають: **"столицею моди"**, **"містом закоханих"** та **"парфумерною столицею світу"**.

Прагу називають **"містичною столицею Європи"**. Колись тут жили численні маги, чаклуни й астрологи, про які розповідають дивовижні перекази ... Однак, автор книги "Містична Прага" Вадим Бурак вважає, що мова в даному випадку йдеться зовсім не про чаклунство, а про гіпноз.

Рим – одне з найстаріших міст світу, столиця Стародавнього Риму. Тому Рим часто називають **"вічним містом"**. Також Рим називають **"містом на семи пагорбах"**. Це пов'язано з тим, що спочатку поселення було на пагорбі Палатин, згодом були заселені сусідні пагорби – Капітолій і Квіринал. Дещо пізніше поселення з'явилися на останніх 4 пагорбах Целій, Авентін, Есквілін і Вімінал.

У Швейцарії зосереджений основний банківський осередок, а її столицю **Цюрих** у відповідності називають – **"банківським сейфом Європи"** [11; 12].

Висновки. Як показує практика, мова сучасної публіцистики перебуває в процесі перманентного розвитку, а перифраз є одним із найпродуктивніших засобів збагачення словникового запасу. Проаналізувавши подані приклади, можна дійти висновку, що основне завдання перифразу – створення вторинної номінації об'єкта. Таким чином, більшість перифраз виконують смислову функцію, тобто виділяють певну рису предмета, додаючи йому експресії та мінімальної долі аналізу.

Перифрази даного типу базуються на логічних асоціаціях відповідно до географічних ознак, ресурсів, національних багатств чи історичних подій конкретних держав. І саме тому перифрази територіальних одиниць вивчаються з точки зору семантики відповідно до етимологічних даних.

Стосовно соціального фактору перифразу, варто відзначити, що більшість перифраз територіальних одиниць – загальноновживані та існують протягом тривалого часу. Чимало територіальних одиниць мають декілька перифразів, однак перифрази однієї територіальної одиниці не завжди точно збігаються в українській та англійській мовах у лексичних одиницях.

Загалом варто зазначити, що сфера вивчення перифрази надзвичайно широка як в тематичному полі, так і в семантичному значенні, а її актуальність постійно зростає у зв'язку із розвитком масмедійного мовлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Євсєєва Г. П. Перифрази в мові сучасних газет (на матеріалі українських газет 80-90 років XX століття) / Г. П. Євсєєва. – Дніпропетровськ : Дніпропетр. нац. ун-т, 2002. – 99 с.
2. Ільїна І. З. Перифраз та її стилістичні функції в англійській художній літературі / І. З. Ільїна. – М. : Флінта, 1954. – 246 с.
3. Кобозева І. М. Лингвистическая семантика / І. М. Кобозева. – М. : ЕдиториалУРСС, 2000. – 352.
4. Грехнева Л. В. Функции перифрастической номинации / Л. В. Грехнева. – Казань : Изд-во Казан. ун-та, 2001. – С. 160–162.
5. Синельникова Л. М. До питання сутності перифрази як функціонально-семантичної одиниці / Л. М. Синельникова. – М. : Флінта, 1972. – 304.

6. Адливанкина С. Ю. Семантика і виробництво лінгвістичних одиниць / С. Ю. Адливанкина. – Пермь : Видавництво Пермського університету, 1979. – 132 с.
7. Агеева Р. А. Происхождение названий стран / Р. А. Агеева. – М. : Наука, 1990. – 258 с.
8. Native American State Names [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.native-languages.org/state-names.htm>.
9. Greensleeves Hubs. Origin of the Names of all of the 50 United States of America [Електронний ресурс] / Hubs Greensleeves. – Режим доступу : <http://greensleeves-hubs.hubpages.com/hub/Origin-Name-United-States-America-Greensleeves>.
10. Peter Longerich. Was ist des Deutschen Vaterland? Dokumente zur Frage der deutschen Einheit 1800 bis 1990 / Peter Longerich, Edgar Wolfrum. – München : Piper, 1990. – 33 S.
11. Трубочёв О. Н. Этимологический словарь славянских языков / О. Н. Трубочёв. – М. : Наука, 1974. – 88 с.
12. Miklosich F. Etymologisches Wörterbuch der slavischen Sprachen / F. Miklosich. – W. : W. Braumüller, 1886. – 67 S.
13. Каундикова М. А. Перифраз как лексико-синтаксический и текстовый прием / М. А. Каундикова. – Одеса, 1991. – 55 с.
14. Midjana T. M. Die Periphrase / T. M. Midjana. – Tübingen : der Universität Tübingen, 2003. – 56 S.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Evseeva G. P. Peryfrazy v movi suchasnykh gazet (na materiali ukrains'kykh gazet 80-90 rokiv XX stolittia [Periphrasis in the Language of Modern Newspapers (Based on the Material of Ukrainian Newspapers of 80-90th of the XX Century)] / G. P. Evseeva. – Dnipropetrovs'k : Dnipropetr. nats. un-t, 2002. – 99 с.
2. Ilyina I. Z. Peryfraz ta yiyi stylistychni funktsiyi v angliyskiy khudozhnii literaturi [Periphrasis and its Stylistic Functions in the English Literature] / I. Z. Ilyina. – М. : Flinta, 1954. – 246 с.
3. Kobozeva I. M. Lingvisticheskaia semantika [Linguistic Semantics] / I. M. Kobozeva. – М. : Editorial URSS, 2000. – 352 с.
4. Grekhneva L. V. Funktsii perifrasticheskoy nominatsii [Functions of Periphrastic Nomanation] / L. V. Grekhneva. – Kazan : Izd-vo Kazan. un-ta, 2001. – S.160–162.
5. Sinelnikova L. M. Do pytannia sutnosti perifrazy yak funktsionalnoyi semantichnoi odyntsi [On the Question of the Periphrastic Substance as the Functional Semantic Unit] / L. M. Sinelnikova. – М. : Flinta, 1972. – 304 с.
6. Adlivankina S. Yu. Semantika i vyrobnytstvo lingvistychnykh odyntsi' [Semantics and Formation of Linguistic Units] / S. Yu. Allivankina. – Perm': Vydavnytstvo Perms'kogo universytetu, 1979. – 132 с.
7. Ageeva R. A. Proiskhozhenie nazvaniy stran [The Origin of Countries' Names]. / R. A. Ageieva. – Nauka, 1990. – 258 с.
8. Native American State Names [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.native-languages.org/state-names.htm>.
9. Greensleeves Hubs. Origin of the Names of all of the 50 United States of America [Elektronnyy resurs] / Hubs Greensleeves. – Rezhym dostuu : <http://greensleeves-hubs.hubpages.com/hub/Origin-Name-United-States-America-Greensleeves>.
10. Peter Longerich. Was ist des Deutschen Vaterland? Dokumente zur Frage der deutschen Einheit 1800 bis 1990 / Peter Longerich, Edgar Wolfrum. – München : Piper, 1990. – 33 S.
11. Trubachiov O. N. Etimologicheskii slovar' slavianskikhazykov [Etymological Dictionary of Slavonic Languages] / O. N. Trubachev. – М. : Flinta, 1974. – 88 с.
12. Miklosich F. Etymologisches Wörterbuch der slavischen Sprachen / F. Miklosich. – W. : W. Braumüller, 1886. – 67 S.
13. Kaundikova, M. A. Perifraz kak leksiko-sintaksicheskii i tekstovoiy priem [Periphrasis as Linguistic-Syntactic Device] / M. A. Kaundikova. – Odessa, 1991. – 55 с.
14. Midjana T. M. Die Periphrase / T. M. Midjana. – Tübingen : der Universität Tübingen, 2003. – 56 S.

Матеріал надійшов до редакції 14.01. 2014 р.

Байдак І. С. Логические перифразы территориальных единиц.

Данная статья посвящена вопросу исследования перифразы как функционально-семантической единицы речи, которая служит средством образно описательной характеристики и контекстуальным синонимом слов (в конкретном случае территориальных единиц). В работе проведен анализ лексемного комбинирования элементов и функционирования перифраз в языке. Основное внимание сосредоточено на процессе логического образования перифразы на базе этимологического компонента в семантической структуре. Автор также отмечает новизну изучения перифразы как продуктивного средства обогащения словарного запаса.

Ключевые слова: логический перифраз, контекстуальные синонимы территориальных единиц, смысловая функция перифразы, этимологический аспект исследования перифразы.

Baidak I. S. The Logical Periphrasis of Territorial Units.

This article focuses on the research of periphrasis as the functional-semantic unit of speech that serves as a means of the figurative and descriptive characterization and the contextual synonym of words (territorial units in particular). In this case periphrasis is defined as an act of the second nomination which provides the additional information or a new meaning to the nominated word. The author outlines stylistic devices which form periphrasis and determines its brief classification; still he admits that the periphrasis of territorial units is mostly logical. Therefore, the main focus of the research is dedicated to the process of the logical formation of periphrasis based on the etymological component in the semantic structure. The combining of lexical items and the functioning of the periphrasis in the language are also investigated in the work. The author admits that such a type of periphrasis is used to avoid tautology and to make the text more informative. As the corpus of the investigation consists of 300 examples (American states, European countries and cities) the author notes that periphrasis is one of the most productive devices of enriching the wordstock of the language.

Key words: *logical periphrasis, contextual synonyms of territorial units, semantic functioning of periphrasis, etymological aspect of the periphrasis investigation.*